

บทความวิจัย

การพัฒนาระบบการบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The Developmont of the Education Quality Assurance Administration System of the Faculty of Education, Silpakom University

ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ*

สำเร็จ อ่อนสัมพันธุ์**

ยุวรี ผลพันธิน***

พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ****

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เปรียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) ด้านกระบวนการบริหาร และด้านผลการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กับคณะศึกษาศาสตร์ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 2) ศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ และ3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษาองค์กรที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจำแนกประเภทของข้อมูล (Typological Data) การเปรียบเทียบข้อมูล การสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Analytic Induction) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ช่วงห่าง (Gap Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การเทียบเคียงสมรรถนะด้านปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ พบว่า คณะศึกษาศาสตร์ทั้งสามมหาวิทยาลัย มีปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ที่สอดคล้องกันในการผลิตบัณฑิตครูที่มีความเป็นเลิศในวิชาชีพ และจัดการศึกษาทุกระดับอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล การเทียบเคียงสมรรถนะด้านผลการประกันคุณภาพการศึกษาพิจารณาจากคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ สกอ. และ สมศ. พบว่ามีคะแนนรายตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นคะแนนการประเมินเท่ากันเป็นส่วนใหญ่ โดยตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนแตกต่างกันอย่าง

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*** อาจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**** อาจารย์ ประจักษ์ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชัดเจน ร้อยละ 40 ขึ้นไป ได้แก่ ตัวบ่งชี้อาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ตัวบ่งชี้ระบบและกลไก การพัฒนาและบริหารหลักสูตร ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน และตัวบ่งชี้ผลงานของ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ การเทียบเคียงสมรรถนะกระบวนการประกัน คุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ตัวบ่งชี้อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก ตัวบ่งชี้อาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ตัวบ่งชี้ห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดการและให้บริการคอมพิวเตอร์ และตัวบ่งชี้เงินสนับสนุนงานวิจัย ด้านกระบวนการ มีความแตกต่างกัน ในตัวบ่งชี้การพัฒนาแผน ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตร ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการจัดการ เรียนการสอน ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลการเรียนตามคุณลักษณะของบัณฑิต ตัวบ่งชี้ระบบ และกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรือ งานสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม ตัวบ่งชี้กระบวนการบริการทางวิชาการ ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการทุนารุณศิลป์และวัฒนธรรม ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของสภา สถาบันและผู้บริหารทุกระดับของ ตัวบ่งชี้การพัฒนาสถาบันสู่สถาบันเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร และการตัดสินใจ ตัวบ่งชี้ระบบบริหารความเสี่ยง ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการเงินและงบประมาณ ตัวบ่งชี้ระบบ และกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ สำหรับตัวบ่งชี้ระบบและ กลไกการให้คำปรึกษาและบริการด้านข้อมูลข่าวสาร ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา มีความ สอดคล้องกัน และด้านผลลัพธ์ ตัวบ่งชี้ระดับความสำเร็จของนักศึกษาที่มีความสอดคล้องกัน

2. วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากร การเสริมสร้างภาวะผู้นำเข้มแข็งที่มีการเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนักให้บุคลากรโดย การจัดการความรู้ (KM) เพื่อการเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล สร้างกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพได้ มาตรฐานโดยการวางแผนที่ดี กำหนดและกระจายความรับผิดชอบ บุคลากรร่วมกันดำเนินการตามแผนอย่างรัดกุม เป็นระบบ มีการตรวจสอบที่น่าเชื่อถือและปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร ประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผนและเตรียมความพร้อมด้วยการมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจและ ความตระหนักถึงความสำคัญจากทุกภาคส่วน วิเคราะห์แผนกลยุทธ์และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติการโดยจัด ทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic map) ดำเนินการเขียนโครงการที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา 2) ขั้นการดำเนินงาน ได้แก่ การปฏิบัติตามแผนแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถาบัน พัฒนาระบบและกลไก การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมงานทุกด้านให้มีการเชื่อมโยง (Link) 3) ขั้นการตรวจสอบ ขั้นปรับปรุง พบว่า กระบวนการตรวจสอบควรมาจากภาคีวิชาและคณะ โดยพิจารณาความสอดคล้องของยุทธศาสตร์และ ตัวชี้วัด (KPI) มีการนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องและจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อสะท้อนการประกันคุณภาพ และ 4) ประเด็นสนับสนุนอื่นๆ ได้แก่ ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งของสภาสถาบันและผู้บริหารให้ความสำคัญกับ การประกันคุณภาพการศึกษาและมีวิสัยทัศน์ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยควรกำหนด ระบบกลไกการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษาในรูปแบบทิศทางเดียวกัน รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายใน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานแก่บุคลากรที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนางานประกันคุณภาพ การศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำสำคัญ: 1. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ 2.การบริหารงานประกันคุณภาพ 3. การประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

The research topic “The Development of the Educational Quality Assurance Administration System of the Faculty of Education, Silpakorn University” had the following objectives: 1) to benchmark the administrative procedure and the outcome of quality assurance between the Faculty of Education, Silpakorn University and the Faculty of Education with the best practice, 2) to study the best practice in quality assurance of the Faculty of Education and 3) to study the method of development of the educational quality assurance administration system of the Faculty of Education, Silpakorn University.

The qualitative research methodology was carried out by studying the organizations with best practice in educational quality assurance. They were the Faculty of Education of Mahasarakham University and Naresuan University. The data was collected via non-participant observation, interviewing, group discussion, and documentary analysis. The data was then analyzed by typological data analysis, data comparison by analytic induction, content analysis, and gap analysis.

The research outcomes were as follows :

1. Benchmark in philosophy, vision, and commitment showed that the Faculty of Education of all three Universities had compatible philosophy, visions, and commitment in producing teachers with professional excellence and management of all levels of education with quality and the globally accepted standard. The benchmarking of educational quality assurance by considering the OHEC and ONESQA evaluation points criterion showed that the evaluation points in majority of the indicators were equal. The indicators with clear difference more than 40 percent were the indicator of full-time instructors holding an academic position, the indicator of system and mechanism for curriculum development and administration, the indicator of system and mechanism for teaching and learning management and the indicator of works of the doctor of philosophy degree graduated students which were published Benchmarking of the inputs quality assurance process showed the difference in the indicator of Full-time instructors holding a doctora degree, indicator of full-time instructors holding doctoral an academic position, library, educational equipment, indicator of learning environment and computer management and services, and the indicator of researching funds. The process benchmark showed the difference in plan development process indicator, system and mechanism for curriculum development and administration indicator, system and mechanism for teaching and learning management indicator, system and mechanism to develop the educational achievements according to graduate characteristics indicator, system and mechanism to develop research or creative work indicator, system and mechanism to manage the knowledge gained from research or creative work indicator, system and mechanism for academic services to the society indicator, academic service process for the benefit of the society indicator, system and mechanism for the preservation of arts and culture indicator,

leadership of the institution council and administrators at all levels of the institution indicator, Institutional development towards learning institution indicator, information system for administration and decision-making indicator, risk management system indicator, system and mechanism for finance and budgeting indicator, system and mechanism for internal quality assurance indicator, and Identity reflection indicator. As for the System and mechanism to provide information advice and services indicator and System and mechanism to promote student activities indicator, they were in concordance. As a result, Students' level of success indicator was in concordance.

2. The best practice in quality assurance operation consisted of the process of personnel's participation, the strengthening of strong leadership, preparation and making awareness to the personnel using knowledge management (KM) in order to archive the global standards, creating the process with effectiveness and conforming to the standards via good planning, defining and distributing responsibilities, creating a well-defined guidelines and schedules, systematic and concise participation of personnel in the implementation of the plan, credible inspection, and improvement of the operations to provide the information that are beneficial to the educational quality control.

3. Course of the quality assurance administration system development of the Faculty of Education, Silpakorn University consisted of 1) The phase of planning and preparation with participation in making understanding and importance awareness of all parties, analyzing the strategies and convert them into actions by making strategic map, and writing projects that corresponds to the quality assurance. 2) The phase of actions, i.e., participation of the staff of the institution in the implementation of the plans, development of the educational management system and mechanism that effectively link all aspects. 3) For the phase of verification and improvement, we found that, the checking process should come from the department and the Faculty by considering the correspondence of strategies and the key performance indicator (KPI). The results have been presented to the person involved and the information is prepared to reflect the quality assurance. Finally 4) support issues, i.e., the strong leadership of the institution council and the executives emphasize the quality assurance a have visions in preparation for entering the Asian Economic Community (AEC). The mechanism of the administration and the quality assurance should be set in the form of directions, including creating the operational efficiency improvement exchange network for the staff to support the quality assurance development of the Faculty of Education, Silpakorn University.

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ สังคม และมนุษย์ให้มีความเข้มแข็ง เจริญก้าวหน้า ทนต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็น

เครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นการศึกษายังเป็นการถ่ายทอดวิชาความรู้ ปลูกฝังความมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรุ่นหลัง ตลอดจนการศึกษายังเป็นการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ทั้งความเจริญงอกงาม

ทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจน การเสริมสร้างและรักษาวัฒนธรรมอันดีงามให้คงอยู่ ตลอดไป (รศรินทร์ อมรรัตน์, 2545) โดยที่ ภิญโญ สาร (2524) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า “การลงทุนเพื่อการศึกษา เป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง ผลที่ได้ จากการลงทุนเพื่อการศึกษา มีค่ามากกว่าผลของการลงทุนในธุรกิจอื่นๆ ทุกชนิด ผลที่ได้คือความมี คุณภาพของคน” นอกจากนี้ ชนิตรา รักษ์พลเมือง (2532) ได้กล่าวว่า “การศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกหรือ วิธีทาง (Means) อันมีประสิทธิภาพอันหนึ่งที่จะทำให้ บรรลุจุดหมาย (Ends) แห่งการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมตามเป้าหมายของประเทศ การพัฒนาคนจำเป็นต้องมีการศึกษา และการศึกษา คือ “บันได” ไปสู่ความสำเร็จทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม ดังนั้นการศึกษาจึง เป็นปัจจัยที่ 5 ของมนุษย์”

จะเห็นได้ว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ ก่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านของชุมชน สังคม ประเทศชาติ เพราะฉะนั้นการศึกษาที่จัดจะต้องเป็นการ ศึกษาที่พัฒนามนุษย์มีการพัฒนาเต็มศักยภาพ เพราะ ฉะนั้นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้คือ “คุณภาพการศึกษา” ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษา ในการจัดการศึกษา ซึ่งในอนาคตมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้รับบริการจากการศึกษา จะเรียกร้องถึงการจัดการ ศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มผู้ใช้งบจัด โดย อุทุมพร จามรมาน (2543:3) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดม ศึกษา ดังนี้ เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษา ได้พัฒนา คุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา และประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงานของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สังคมมั่นใจ เกี่ยวกับผลผลิต /บริการของหน่วยงาน เพื่อให้สำนัก บประมาณ จัดสรรงบประมาณได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้สมัครเข้าศึกษา เพื่อให้ ข้อมูลแก่ผู้ปกครอง ผู้จ้าง รัฐบาลเกี่ยวกับกลไกในการ ดำเนินงานของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดความโปร่งใสใน กระบวนการจัดการศึกษาแก่ประชาชน จากการนำมายี

อากรของประชาชนมาใช้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นความ จำเป็นอย่างที่หน่วยงานทางการศึกษาจะต้องมี การตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา การประกัน คุณภาพการศึกษานับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นและหลีกเลี่ยง ไม่ได้สำหรับสถาบันทางการศึกษา จึงได้มีการกำหนด สาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามหมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้น สังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกัน คุณภาพการศึกษากายใน เป็นกระบวนการบริหารการ ศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัด ทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่ว ยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา และเพื่อ รองรับการประกันคุณภาพการศึกษากายนอก มาตรา ที่ 50 ให้สถานศึกษาร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสาร ต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจ ของสถานศึกษาตามคำร้องของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ ทำการประเมินคุณภาพการศึกษากายนอกของสถาน ศึกษา นั้น และมาตราที่ 51 ในกรณีที่เกิดการประเมิน กายนอกของสถานศึกษาใด ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการ ศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไข ต่อหน่วย งานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายใน ระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการ ศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการอุดม ศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

จะเห็นได้ว่าจากสาระบัญญัติในพระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้น ทำให้สถาน

ศึกษาจะต้องมีการจัด หรือดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา อย่างเป็นระบบซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) 2) ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และ 3) ขั้นตอนการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ รับการตรวจประกันคุณภาพการศึกษาก่อนครั้งที่ 2 เมื่อเดือน กันยายน พ.ศ. 2549 ผลการตรวจประกัน คุณภาพการศึกษาก่อน ผลปรากฏว่าคณะศึกษาศาสตร์ ได้รับผลการตรวจประเมินในระดับพอใช้ และ “ไม่รับรอง” และในปีการศึกษา 2552 คณะศึกษาศาสตร์ได้รับการตรวจประกันคุณภาพการศึกษาก่อน พบว่า คณะศึกษาศาสตร์มีคุณภาพอยู่ในระดับดี (2.27) แต่อย่างไรก็ตามคะแนนดังกล่าวยังไม่สูงมากนัก และ ประกอบกับคณะศึกษาศาสตร์จะต้องเตรียมตัวเพื่อรับ การตรวจประเมินเพื่อแก้ไขผลการประเมินภายนอก ปีการศึกษา 2558 จึงทำให้คณะฯ ต้องทำการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของ คณะศึกษาศาสตร์ ให้มีคุณภาพอยู่ในระดับแนวหน้า อย่างเร่งด่วน ซึ่งนอกจากจะมีผลดีต่อชื่อเสียงและการ ได้รับการจัดสรรงบประมาณของคณะฯ แล้ว ผู้เรียน จะได้รับการรับรองว่าจบการศึกษาจากสถาบันที่ศึกษา ว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง เป็น ที่ยอมรับในแวดวงวิชาชีพที่ปฏิบัติงาน ระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อ ไปในอนาคตอย่างยิ่งในการรับรองคุณภาพของบัณฑิต ที่สำเร็จการศึกษาในสถาบันนั้น ซึ่งจะหมายถึงภาระการ มุ่งงานทำ ความพึงพอใจและการยอมรับของนายจ้าง รวมถึงประสิทธิภาพในการทำงาน ต่างๆ ทั้งหลายด้าน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะศึกษาศาสตร์ จะต้อง มี พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้มี คุณภาพที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ เพื่อสะท้อนถึงมาตรฐานการ จัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) ด้านกระบวนการบริหาร และด้านผลการประกัน คุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย ศิลปากร กับคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ เป็นเลิศ (Best Practice)
2. เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการ บริหารการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าเพื่อต้องการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษา โดยสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็น เลิศและการเทียบเคียงสมรรถนะด้านกระบวนการ บริหาร 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจ สอบการปรับปรุง และด้านผลการประกันคุณภาพการ ศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรกับ คณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็น เลิศ ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดม ศึกษา (สกอ.) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบของการ ประเมินคุณภาพการศึกษาทั้ง 9 ด้าน ดังนี้ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ ของแผนดำเนินการ 2) การเรียน การสอน 3) กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) การ วิจัย 5) การบริการทางวิชาการทางสังคม 6) การทำนุ บำรุงศิลปวัฒนธรรม 7) การบริหารและจัดการ 8) การ เงินและงบประมาณ และ 9) ระบบและกลไกการประกัน คุณภาพการศึกษา จาก 9 องค์ประกอบ จำนวน 23 ตัว บ่งชี้ และตามแนวทางของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) 3 กลุ่มตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน 2) กลุ่มตัวบ่งชี้ข้อตกลง

และ 3) กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม รวมจำนวน 18 ตัวบ่งชี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

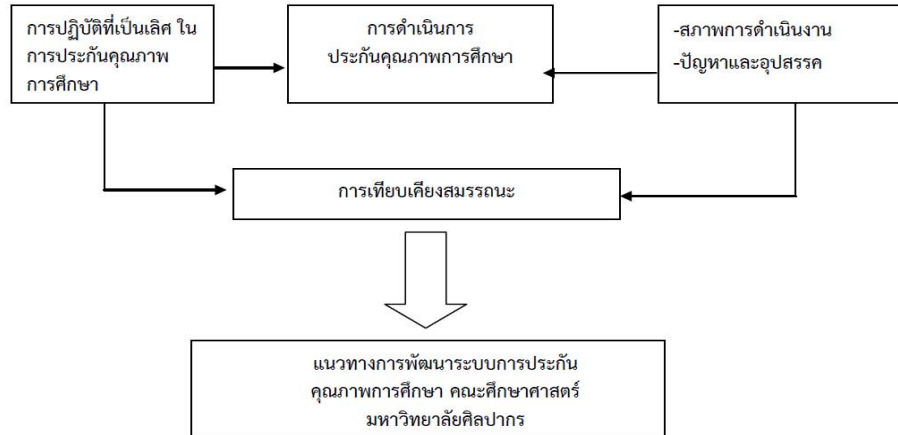
การศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษากรณีศึกษาองค์กรที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาพื้นที่ 2 แห่งนี้เนื่องจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้รับรางวัลจากสำนักงานสมศ. และ สกอ. ว่าเป็นคณะ ที่ได้รับการประเมินคุณภาพได้อันดับที่ 1 ของกลุ่มสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และได้รับอันดับที่ 1 ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่วน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ก็ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับดีมากโดยเฉพาะ 2 หน่วยงานนี้มีสภาพบริบทที่ใกล้เคียงกับ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้งในด้านบุคลากร ขนาด จำนวนนักศึกษา และสถานที่ตั้ง เป็นต้น

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurances) เป็นกระบวนการดำเนินงาน กิจกรรม ในด้านกระบวนการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ และการประเมินผล อย่างมีระบบแบบแผน เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการผลิตนักศึกษาให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์และ

ยังเป็นสิ่งที่สะท้อนประสิทธิภาพของสถาบันในการจัดการศึกษา การดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพของสถานศึกษาใช้หลักการบริหารและระบบที่ครบวงจร (PDCA) กล่าวคือ ทุกฝ่ายต้องร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันทำ (Do) ร่วมกันตรวจสอบผล (Check) และร่วมกันปรับปรุงแก้ไข (Act) และหลักการขั้นตอนประกันคุณภาพ ตั้งแต่การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และประเมินคุณภาพ องค์กรทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน องค์กรที่เป็นต้นแบบที่ดีในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินการประกันคุณภาพที่ดีแก่องค์กรอื่นๆ การนำวิธีการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) มาใช้เพื่อมองหาวิธีการปรับปรุงการดำเนินการหรือเรียนรู้กระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพจากองค์กรต้นแบบเป็นหนึ่ง ในวิธีที่มีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย การเทียบเคียงสมรรถนะสามารถทำได้ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ กระบวนการ ตลอดจนผลการดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) และนำจุดดีที่ค้นพบไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับองค์กรของตน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจากสถาบันต้นแบบที่ดีอย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย



แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อ ศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการ ประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ด้วย การเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) และเพื่อ ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารการประกัน คุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ วิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ การสัมภาษณ์อย่างไม่ เป็นทางการ และการสนทนากลุ่ม กระบวนการใน การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และ การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร กับคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็น เลิศ (Best Practice) มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำเอกสารผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายในตามแนวทางของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา 9 องค์ประกอบ จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ และเอกสารผลการประเมินคุณภาพการ ศึกษาภายนอกตามแนวทางทางของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 3 กลุ่มตัวบ่ง ชี้ ได้แก่ 1) กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐาน 2) กลุ่มตัวบ่งชี้ข้อตกลง และ 3) กลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม รวมจำนวน 18 ตัวบ่งชี้ ระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นครสวรรค์ กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2554 มาศึกษาวิเคราะห์ความ เหมือนต่าง

2. คำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่าง ผลการประกันคุณภาพแยกแยะเป็นตัวชี้วัด แล้วจึงจัด อันดับตามความห่างของผล จำแนกเป็นรายองค์ ประกอบ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบจุดแข็งจุดอ่อน ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรกับ คณะศึกษาศาสตร์ ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการประกันคุณภาพการศึกษา ของ คณะศึกษาศาสตร์ ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร คณะ คณะกรรมการการประกันคุณภาพ เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของคณะศึกษาศาสตร์ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ตอนที่ 2 กระบวนการ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัย นำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ จำแนกตามตัวชี้วัดของ สกอ. และ สมศ. และ ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค ปัจจัย ส่งเสริมกระบวนการ/การประกันคุณภาพภายใน คณะศึกษาศาสตร์

3. สร้างแนวทางการสนทนากลุ่มประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัย นำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ จำแนกตามตัวชี้วัดของ สกอ. และ สมศ. แล้วนำไปจัดการสนทนากลุ่มประกอบ ที่ไปด้วยผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นำเสนอร่างแนวทางการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จากข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 – 3 จากการลดทอนข้อมูล (data reduction) ซึ่งเป็นการ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อมองหาจุดเน้นที่สำคัญและ น่าสนใจ อันนำไปสู่การแสดงผลข้อมูล (data display) จาก

แหล่งเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ จากนั้น จึงใช้การสังเคราะห์เพื่อการสร้างข้อสรุปและยืนยัน ผลสรุป (conclusion and verification) โดยใช้กรอบ ทฤษฎีเชิงระบบเป็นกรอบการนำเสนอแนวทาง การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ได้แก่ การนำเสนอวิธีปฏิบัติที่ดี ในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยใช้กระบวนการควบคุมคุณภาพ PDCA จำแนกตาม ดัชนีการประกันคุณภาพการศึกษา ของสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลเชิงคุณภาพของผลการประกันคุณภาพ ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง จำแนก ตามตัวชี้วัดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา

2. การวิเคราะห์ช่วงห่าง (Gap Analysis) ข้อมูลเชิงปริมาณของผลการประกันคุณภาพจำแนก ตามตัวชี้วัดของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา และนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบในรูปแบบ ของกราฟแท่งมัมหรือเรดาร์

3. การจำแนกประเภทของข้อมูล (Typological Data) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยการ จำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ โดยใช้แนวคิดทั้งแบบใช้ทฤษฎี และแบบไม่ใช้ทฤษฎี

4. การเปรียบเทียบข้อมูลการสร้างข้อสรุปเชิง อุปนัย (Analytic Induction) สร้างข้อสรุปจากเหตุการณ์ ใดๆ เหตุการณ์นั้นได้รับการยืนยันจากการรวบรวม ข้อมูลเพิ่มเติมเกิดเป็นข้อสรุปที่มีความเป็นนามธรรม มากขึ้นแล้วนำไปสู่ข้อสรุปของงานวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) ด้านกระบวนการบริหาร และด้านผลการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศิลปากร

1.1 การเทียบเคียงสมรรถนะด้านปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคามและมหาวิทยาลัยศิลปากร มีปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจ สอดคล้องกัน ในการผลิตบัณฑิตครูที่มีความเป็นเลิศในวิชาชีพ มีคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นครู เป็นผู้นำทางวิชาการ ในศาสตร์ทางการศึกษา สร้างสรรค์องค์ความรู้ การวิจัย นวัตกรรมทางการศึกษา อนุรักษ์ส่งเสริมทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ให้บริการทางวิชาการ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ของชุมชนและสังคม รวมทั้งมีการจัดการศึกษาทุกระดับ อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ประเด็นทางด้านยุทธศาสตร์ของคณะศึกษาศาสตร์ทั้ง สามมหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกัน

1.2 การเทียบเคียงสมรรถนะด้านผลการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศิลปากร การเทียบเคียงสมรรถนะด้านผลการประกันคุณภาพการศึกษามาจากคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ สกอ. และ สมศ.ของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศิลปากร การเปรียบเทียบพบว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีคะแนนรายตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ สกอ. เท่ากันเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวน 16 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนแตกต่างกันอย่างชัดเจน ได้แก่ ตัวบ่งชี้อาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (ร้อยละ 75.45) ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตร (ร้อยละ 50.00)

และตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน (ร้อยละ 40.00) ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีคะแนนรายตัวบ่งชี้เท่ากันเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวน 20 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่มีคะแนนแตกต่างกัน มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้อาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (ร้อยละ 74.88) ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตร (ร้อยละ 60.00) และตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน (ร้อยละ 40.00)

ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กับคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรส่วนใหญ่แล้วมีคะแนนรายตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นคะแนนการประเมินตามเกณฑ์ สมศ. เท่ากัน มีจำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีคะแนนรายตัวบ่งชี้สูงกว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีคะแนนรายตัวบ่งชี้สูงกว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ (ร้อยละ 56.20) ตัวบ่งชี้การพัฒนา คณาจารย์และตัวบ่งชี้การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหารสถาบัน (ร้อยละ 12.35 และ 10.00 ตามลำดับ)

1.3 การเทียบเคียงสมรรถนะด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศิลปากร มีความแตกต่างกันในตัวบ่งชี้ที่มีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 79.37 (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และร้อยละ 64.52 (มหาวิทยาลัยศิลปากร) ตัวบ่งชี้มีอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ร้อยละ 26.42 (มหาวิทยาลัย

นเรศวร) ร้อยละ 51.59 (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) และร้อยละ 6.45 (มหาวิทยาลัยศิลปากร) ตัวบ่งชี้ห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ประเด็นการจัดการและให้บริการคอมพิวเตอร์ในอัตราส่วน 1:0.13 FTES (มหาวิทยาลัยนเรศวร) และในอัตราไม่สูงกว่า 8 FTES ต่อเครื่อง (มหาวิทยาลัยศิลปากร) และตัวบ่งชี้เงินสนับสนุนงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำและนักวิจัยคิดเป็น 75,045.28 บาท 135,217.33 บาท และ 182,134.43 บาท ตามลำดับ

ด้านกระบวนการ พบว่าคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวรมีการติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการทุกสัปดาห์แรกของเดือน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการสร้างระบบการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและบุคลากรในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่กำหนด ส่วนคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร มีการติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรมโดยได้มอบหมายให้งานประกันและก.พ.ร.ทำการรายงานผลการดำเนินงานทุกเดือน ในระบบบริหารยุทธศาสตร์และมีการรายงานผลการประเมินรอบ 12 เดือน โดยผ่านที่ประชุมคณะกรรมการบริหารประจำคณะพิจารณา และอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ด้านบุคลากร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ในขณะที่บุคลากรคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญ/ความจำเป็นของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์/แผนปฏิบัติราชการประจำปี

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตร มีความสอดคล้องกันในประเด็นมีระบบกลไกในการเปิดหลักสูตรใหม่ หลักสูตรปรับปรุง และการปิดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และมีการประเมินหลักสูตรทุกหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรทุกหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของทั้งสามมหาวิทยาลัยเป็นหลักสูตร

ที่เน้นการทำวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีหลักสูตรที่เน้นการทำวิจัย คิดเป็นร้อยละ 64.70 ของจำนวนหลักสูตรทั้งหมด ส่วนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมีหลักสูตรที่เน้นการทำวิจัยคิดเป็นร้อยละ 57.69 ของจำนวนหลักสูตรทั้งหมด และมีความแตกต่างกันในประเด็นร้อยละของจำนวนนักศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาที่เน้นการทำวิจัย

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกันในประเด็นมีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงในสถานที่จริงซึ่งมีการจัดการศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียนหรือการทำวิจัย มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกสถาบันมามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ การให้คำปรึกษา และการสอบวิทยานิพนธ์ รวมถึงมีการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาจากการวิจัยหรือจากกระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และมีความแตกต่างกันในประเด็นการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้โดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีผลการประเมินทุกรายวิชาไม่ต่ำกว่า 3.51 ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร มีผลการประเมินรายวิชาส่วนใหญ่ไม่ต่ำกว่า 3.51 ส่วนคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ให้คณาจารย์จัดทำ มคอ.3 และ มคอ.5 โดยให้จัดส่งก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน มิฉะนั้นจะไม่ดำเนินการเบิกค่าสอนให้กับอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาดังกล่าวและมีรายวิชาที่จัดให้นักศึกษาได้มีการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติม

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการพัฒนาสัมฤทธิ์ผล

การเรียนรู้ตามคุณลักษณะของบัณฑิต พบว่า มีความสอดคล้องกัน คณะศึกษาศาสตร์ทั้งสามมหาวิทยาลัย มีการสำรวจคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์จากผู้ใช้บัณฑิต และมีการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ระดับบัณฑิตศึกษา มีการสนับสนุนการพัฒนาการเขียนบทความวิจัย/วิชาการ โดยสนับสนุนการประยุกต์ใช้ผลงานจากวิทยานิพนธ์ และสนับสนุนงบประมาณ และมีการจัดประชุมนำเสนอผลงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการให้คำปรึกษาและบริการด้านข้อมูลข่าวสาร และตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา มีความสอดคล้องกันทุกประเด็น

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ พบว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีคณะกรรมการประจำคณะ และคณะกรรมการวิจัยของคณะและได้จัดทำระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยของคณะ ขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการกำหนดผู้รับผิดชอบหลัก และมีการจัดทำ Flowchart ในการทำงาน โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการประจำคณะ ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มีการนำผลการประเมินระบบและกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์มาวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานและบันทึกหลักฐานการทำงาน ส่วนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีการนำผลการประเมินระบบและกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์มาวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานและบันทึกหลักฐานการทำงาน ด้านการจัดหาและสนับสนุนทรัพยากรด้านการวิจัยอย่างเพียงพอ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีจุดเด่นที่มีหน่วยงานวิจัยดำเนินงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย มีคณะกรรมการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ และคณะกรรมการในแต่ละโครงการวิจัย ดำเนินความ

ร่วมมือในการทำวิจัยระหว่างนักวิจัยในคณะศึกษาศาสตร์กับองค์กรภายนอก และการบันทึกความเข้าใจกับสำนักงานสภาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีจุดเด่นที่มีหน่วยงานวิจัยที่ทำหน้าที่ในการประสานงานติดต่อการดำเนินงานและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยโดยเฉพาะ ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีจุดเด่นที่มีการจัดหาและสนับสนุนทรัพยากรในด้านงบประมาณสนับสนุนงานวิจัย

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ มีการสร้างเครือข่ายเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ มีการทำวิจัยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) สนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการ หรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ หรือนานาชาติ ชุมชน มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัยและงานสร้างสรรค์สู่สาธารณชน ได้แก่ การจัดประชุมวิชาการระดับชาติ และนานาชาติ วารสารการวิจัย และเว็บไซต์ ด้านการคุ้มครองสิทธิของงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ประโยชน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เพื่อจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามและมหาวิทยาลัยศิลปากร มีแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิของงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ประโยชน์โดยเฉพาะในเชิงพาณิชย์ และหาวิธีการส่งเสริมการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้วิจัยและคณะเป็นไปตามรายละเอียดขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคม มีความสอดคล้องในประเด็นมีโครงการบริการวิชาการและวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการพัฒนาแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็ง หรือมีการเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แก่ชุมชน ประเทศชาติ นานาชาติ มีการประเมินผลความสำเร็จของการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัย มีการนำผลการประเมินเข้าที่ประชุมคณะกรรมการประจำคณะเพื่อพิจารณาปรับปรุงการบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนและการวิจัย และมีการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการวิจัยที่ทำในลักษณะของโครงการวิจัยและพัฒนาและโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการมีความแตกต่างกันในประเด็นการบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีระบบและกลไกการให้บริการวิชาการแก่สังคม ได้แก่ มีแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีการบูรณาการกับการเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา แยกตามระดับปริญญาตรี โท และ เอก อย่างชัดเจน ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีการจัดกิจกรรมโครงการให้บริการวิชาการโดยบูรณาการกับการเรียนการสอนในภาพรวม

ตัวบ่งชี้กระบวนการบริการทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม มีความสอดคล้องในประเด็นมีการสำรวจความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาและความพึงพอใจในการรับบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมในเรื่องต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการหน่วยงานภายนอกและภายใน มีความแตกต่างกันในประเด็นความร่วมมือด้านบริการทางวิชาการเพื่อการเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีความร่วมมือระหว่างคณะศึกษาศาสตร์กับมหาวิทยาลัยในการดำเนินการโครงการออกหน่วยบริการวิชาการเคลื่อนที่มีความร่วมมือระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ต่างมหาวิทยาลัย คือมหาวิทยาลัยบูรพา กับหน่วยงานภาครัฐ คือ สกอ. และหน่วยงานภาคเอกชน ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมีความร่วมมือ

ระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ต่างมหาวิทยาลัย คือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเรื่องหลักสูตรการฝึกอบรมครู 8 หลักสูตร มีความร่วมมือระหว่างคณะศึกษาศาสตร์กับหน่วยงานภาครัฐ ส่วนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการสำรวจความต้องการด้านบริการวิชาการของชุมชนและหน่วยงานเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และได้นำผลการสำรวจเข้าที่ประชุมกรรมการประจำคณะเพื่อพิจารณาแนวทางการวางแผนงาน

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการดำเนินงานนำร่องศิลปะและวัฒนธรรม มีความแตกต่างกันในประเด็นการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มีการบูรณาการจากการทำวิทยานิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การบูรณาการในรายวิชาและกิจกรรมนักศึกษา ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีการบูรณาการในรายวิชาและกิจกรรมนักศึกษา ส่วนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้รับงบประมาณสนับสนุนให้ดำเนินงานด้านงานวิจัย การพัฒนานิสิตสู่การประกันคุณภาพตามแผนยุทธศาสตร์ ตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี คือด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านยาเสพติด และด้านประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของสภาสถาบันและผู้บริหารทุกระดับของสถาบัน ประเด็นผู้บริหารมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามที่มีอบหมาย รวมทั้งสามารถสื่อสารแผนและผลการดำเนินงานของสถาบันไปยังบุคลากรในสถาบัน มีการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนและงบประมาณให้คณะกรรมการประจำคณะพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจทุกไตรมาส (มหาวิทยาลัยนครสวรรค์) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ให้คณะศึกษาศาสตร์เป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเลิศด้านการศึกษาระดับชาติ

และนานาชาติ มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเข้าสู่วิชาชีพทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำ และจัดทำแผนกลยุทธ์คณะศึกษาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) มีจัดทำระบบฐานข้อมูลของคณะเพื่อติดตามผลการบริหารสารสนเทศ การรายงานผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้คุณภาพที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (มหาวิทยาลัยศิลปากร)

ตัวบ่งชี้การพัฒนาสถาบันสู่สถาบันเรียนรู้ ประเด็นมีการกำหนดประเด็นความรู้และเป้าหมายของการจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถาบัน มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และแผนจัดการความรู้ให้ครอบคลุมการผลิตบัณฑิตการวิจัย การประกันคุณภาพการศึกษา การปฏิบัติงาน การเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลและการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ (มหาวิทยาลัยนเรศวร) มีระบบการพัฒนาสถาบันสู่การเรียนรู้ มีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตโดยมีการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมภาคตะวันออกเฉียงเหนือและระดับประเทศ และมีนโยบายส่งเสริมให้คณาจารย์และบุคลากรได้ทำวิจัยในชั้นเรียน ทำวิจัยในการพัฒนางาน พร้อมทั้งส่งเสริมให้นิสิตทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก ผลิตผลงานวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) มีการจัดทำแผนงานดำเนินงานการจัดการความรู้แยกสายวิชาการและสายสนับสนุน กำหนดประเด็นความรู้และเป้าหมายที่สอดคล้องแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย และกำกับติดตามกิจกรรม/โครงการต่างๆ ให้เป็นไปตามแผน (มหาวิทยาลัยศิลปากร)

ตัวบ่งชี้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบฐานข้อมูล และจัดทำแผนระบบสารสนเทศ มีฐานข้อมูล/ระบบสารสนเทศคณะศึกษาศาสตร์ คือ ฐานข้อมูล MIS ฐานข้อมูล SAR Online ฐานข้อมูล Self Access ผลงานวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีระบบ

ทะเบียนออนไลน์ ระบบบริหารโครงการวิจัย ระบบฐานข้อมูล NUDB ระบบฐานข้อมูลกองการบริหารงานบุคคล มีการประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของระบบสารสนเทศ และนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุงระบบฐานข้อมูล และมีการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านระบบ CHE QA ONLINE ไปยัง สกอ. งานวิชาการมีการส่งข้อมูลหลักสูตรข้อมูลนักศึกษาทุน สวค. ไปยัง สกอ. และคุรุสภา เพื่อประกอบการขอใบรับรองวิชาชีพครู ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ EIS และระบบ MIS เป็นระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมงานทุกด้าน ได้แก่ ระบบงบประมาณ ระบบพัสดุ ระบบการเงิน ระบบบัญชีโดยเกณฑ์พึงรับ-พึงจ่าย ลักษณะ 3 มิติ

ตัวบ่งชี้ระบบบริหารความเสี่ยง มีการวิเคราะห์ ระบุความเสี่ยง และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงครอบคลุมด้านทรัพยากร (การเงิน งบประมาณ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อาคารสถานที่) ด้านยุทธศาสตร์หรือ กลยุทธ์ของสถาบัน ด้านนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านบุคลากร และความเสี่ยง ธรรมชาติโดยเฉพาะ จรรยาบรรณของอาจารย์และบุคลากร รวมไปถึงความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก และอื่นๆ (มหาวิทยาลัยนเรศวร) มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามพันธกิจหลักด้านต่างๆ เช่น ด้านการบริหาร ด้านการเงิน ด้านการผลิต และมีการวิเคราะห์โครงการในระบบสารสนเทศบริหารความเสี่ยง (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) มีการวิเคราะห์ ระบุความเสี่ยง และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงครอบคลุมด้านระบบการเงินและงบประมาณ ด้านนโยบาย ด้านกลยุทธ์ ด้านความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก และอื่นๆ (มหาวิทยาลัยศิลปากร) ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการเงินและงบประมาณ ประเด็นแนวทางการจัดหาทรัพยากรทางด้านเงิน มีการกำหนดแผน การรับนักศึกษา และรับนักศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ ทำให้คณะมีแนวทางการประมาณเงิน

รายได้ของคณะ (มหาวิทยาลัยนเรศวร) มีเอกสารจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ ซึ่งมีแนวทางการจัดหาแหล่งทุนที่เหมาะสมกับลักษณะของค่าใช้จ่ายหรือเงินทุนและเพียงพอสำหรับการบริหารภารกิจของคณะศึกษาศาสตร์ในทุกด้านให้เป็นไปตามเป้าหมาย มีแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดล่วงหน้าและได้รับการยอมรับโดยทั่วไปของประชาคม (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) มีการจัดหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสมกับลักษณะของค่าใช้จ่ายหรือเงินทุน และเพียงพอสำหรับการบริหารกิจการของคณะตามเป้าหมาย และมีแนวทางการจัดสรรทรัพยากรโดยเป็นที่ยอมรับทั่วไปของประชาคม (มหาวิทยาลัยศิลปากร)

ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ประเด็นมีการกำหนดตัวบ่งชี้เพิ่มเติมตาม อุตลักษณ์ของสถาบัน ใช้ตัวบ่งชี้้อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย คือ 5 เก่ง เก่งคน เก่งงาน เก่งคิด เก่งครองชีวิต และเก่งพิชิตปัญหา และคณะเพิ่มเติมเกี่ยวกับอัตลักษณ์ความเป็นครู คือ ครูคุณภาพ (มหาวิทยาลัยนเรศวร) ตัวบ่งชี้ที่สะท้อนอัตลักษณ์ คือ การเป็นที่พึ่งของชุมชน (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) ตัวบ่งชี้้อัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการสร้างสรรค์ (มหาวิทยาลัยศิลปากร) นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา SAR Online สำหรับภาควิชา มีการวิเคราะห์จัดทำตารางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ตามองค์ประกอบตัวบ่งชี้ ของ สกอ.และเผยแพร่ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในลักษณะของเอกสารและทาง เว็บไซต์ของคณะ (มหาวิทยาลัยนเรศวร) ยังมีแนวปฏิบัติที่ดีที่ได้จากการดำเนินงานประกันคุณภาพเสนอเป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยโดยโครงการวิจัยของคณาจารย์และบุคลากร (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)

ด้านผลผลิต ตัวบ่งชี้ระดับความสำเร็จของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่จัดให้กับนักศึกษา

มีการเผยแพร่พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษา โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ไปยังผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา ในเว็บไซต์ของคณะ ติดข่าวประชาสัมพันธ์ที่บอร์ดหน้าคณะ และ facebook ฝ่ายกิจการนักศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) มีการเผยแพร่พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษา โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ไปยังผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา ในเว็บไซต์ของคณะและในคู่มือนักศึกษาของคณะ (มหาวิทยาลัยศิลปากร) มีนักศึกษาหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับนักศึกษาได้รับการยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยหน่วยงานหรือองค์กรระดับชาติ ในการประกวดโครงงานคุณธรรมจริยธรรม ระดับอุดมศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม) มีนักศึกษาได้รับการยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยหน่วยงานหรือองค์กรระดับชาติ ได้รับรางวัลผู้มีความประพฤติดีงามจากพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย (มหาวิทยาลัยศิลปากร)

ตอนที่ 2 วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นเลิศ เริ่มจากกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากร โดยส่งเสริมการจัดการความรู้ (KM) สร้างแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ร่วมกันวางแผนกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ โดยผู้นำและผู้บริหารทุกระดับของควรมีวิสัยทัศน์เข้าใจเป้าหมายที่แท้จริง มีศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากร โดยการจัดประชุมและแจกคู่มือการประกันคุณภาพให้บุคลากรทุกระดับรับทราบและเข้าใจร่วมกัน ซึ่งระบบกลไกการบริหารและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในลักษณะที่เป็นทางการ มีการประสานงาน กำกับดูแลช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงเป็น

ทีม การวางแผนที่ดีส่งผลภาพความสำเร็จในการดำเนินงาน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของคณะที่สอดคล้องกับแผนของมหาวิทยาลัยควรมีการทบทวนแผนและปรับปรุงประเด็นยุทธศาสตร์โดยวิเคราะห์แผนกลยุทธ์และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติการมีกระบวนการปฏิบัติตามแผนซึ่งในขณะปฏิบัติต้องมีการขยายผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมด้วย และมีการติดตามผลการดำเนินงานสมรรถนะความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานโดยสร้างและพัฒนาระบบในการะงานด้านต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตรที่เน้นการผลิตบัณฑิตเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพภายใต้การเรียนการสอนที่ทันสมัยตามเกณฑ์มาตรฐาน และการจัดอันดับสากล โดยมีการมุ่งเน้นงานวิจัยพัฒนานวัตกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนและสังคม

ระบบกระบวนการสอนนิสิตควรมีความสอดคล้องกับตามปณิธาน ปรัชญาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคณะโดยมีการมุ่งเน้นการเข้าสู่วิชาชีพทางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน

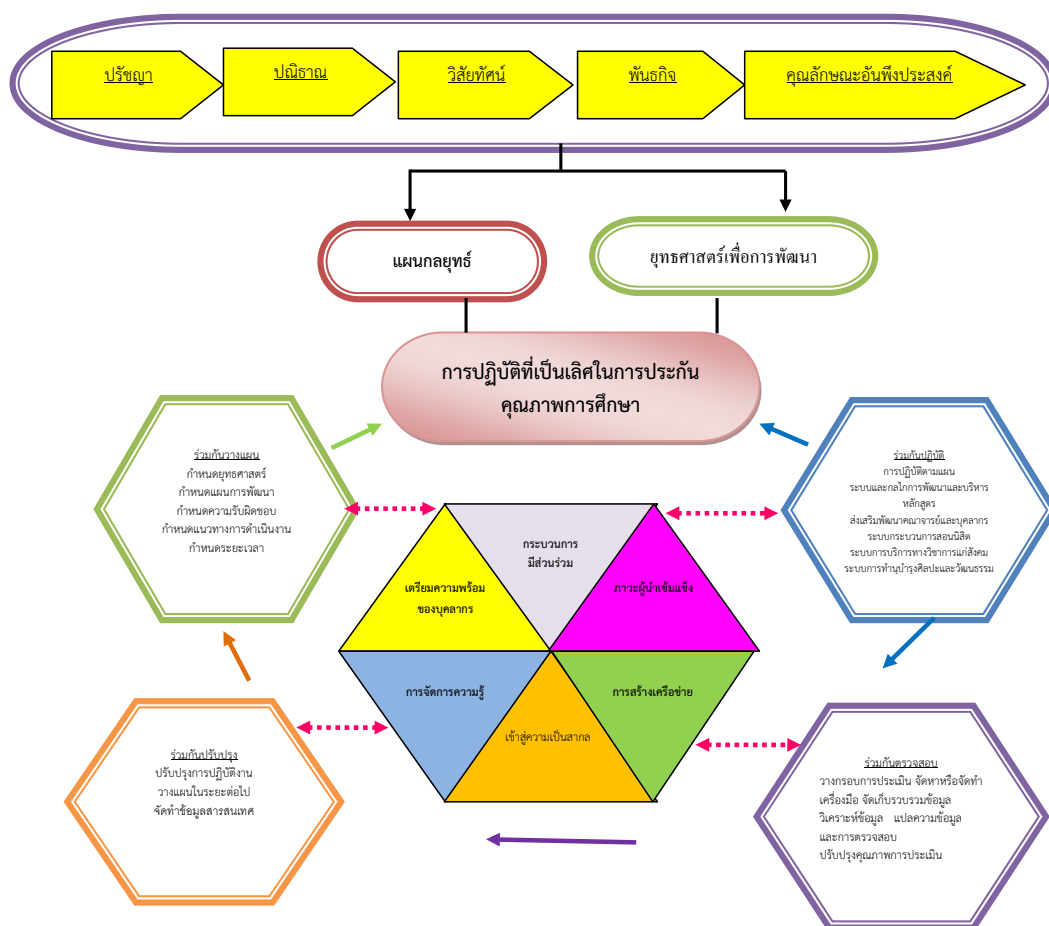
ระบบการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนควรการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและกระบวนการในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถาบัน

ระบบการบริการทางวิชาการแก่สังคมเพื่อเป็น

การสร้างเครือข่ายและเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน บริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นกำหนดกระบวนการบริการทางวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และมีการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มสมรรถนะการปฏิบัติงาน

ระบบการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่สำคัญโดยการจัดทำแผนดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยที่ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและกิจการของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี เผยแพร่กิจกรรมโครงการด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมและมีการประเมินผลสำเร็จของการบูรณาการ

ระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา ควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบฐานข้อมูล และจัดทำแผนระบบสารสนเทศที่ครอบคลุมงานทุกด้าน ซึ่งมีการเชื่อมโยง (Link) ข้อมูลสารสนเทศเข้าไปในระบบและมีการประกันคุณภาพการศึกษาผ่านระบบ CHE QA ONLINE ไปยัง มีการจัดทำรายงานประกันคุณภาพการศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาและรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งสามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้



แผนภาพที่ 2 แสดงการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา
ของคณะศึกษาศาสตร์ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาระบบการบริหาร
การประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหา
วิทยาลัยศิลปากร

แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารงาน
ประกันคุณภาพตามระบบ PDCA ประกอบด้วยขั้นการ
วางแผนและเตรียมความพร้อม ขั้นการดำเนินงาน ขั้น
การตรวจสอบ ปรับปรุง และประเมินสนับสนุนอื่นๆ
ขั้นการวางแผนและเตรียมความพร้อม 1) วางแผน
พัฒนาแผน ด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของ

คณะ โดยวิธีการระดมความคิดและการสังเคราะห์
เชื่อมโยงเข้ากับงานประกันคุณภาพการศึกษา มีการ
วิเคราะห์แผนกลยุทธ์และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติการ
โดยจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategic map) และการ
จัดทำผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างแผน
กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี 2) ควรมีการ
กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการประกันคุณภาพการ
ศึกษาที่ชัดเจน 3) เตรียมความพร้อมผู้บริหารและ
เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ในการสร้างความตระหนักถึงความ

สำคัญและคุณประโยชน์ของการประกันคุณภาพ การศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความเข้าใจ เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการส่งเสริม การจัดการความรู้ (KM) การสร้างแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ถ่ายทอดความรู้และความเข้าใจใน เรื่องตัวบ่งชี้ (KPI) จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพ การศึกษาให้กับอาจารย์และบุคลากร เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจาก ภายนอกมาร่วมวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ4) เตรียมความพร้อมคณะกรรมการดำเนินงาน การประกันคุณภาพ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการทั้ง ระดับคณะและภาควิชาที่มีลักษณะที่เป็นทางการ กำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงเป็นทีม

ขั้นการดำเนินงาน 1) การปฏิบัติตามแผน โดยจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและกระบวนการในการ พัฒนาแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถาบัน ถ่ายทอด แผนกลยุทธ์ระดับสถาบันไปสู่หน่วยงานภายในระดับ ภาควิชา/หน่วยงาน กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ ดำเนิน การตามแผน การดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ควรมีการแลก เปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา มีการขยายผล ติดตามผลความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน และมีการ ตรวจสอบโดยการประชุมทบทวนแผนกลยุทธ์ แลก เปลี่ยนความคิดเห็นและวิเคราะห์แนวโน้มจุดแข็งและ จุดอ่อน เพื่อเป็นสารสนเทศในการพัฒนาแผนกลยุทธ์ ต่อไป 2) การวางนโยบายการจัดการเรียนการสอน เน้น การส่งเสริมคุณลักษณะบัณฑิต ที่สอดคล้องกับ อัตลักษณ์และปรัชญา และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตาม ยุทธศาสตร์การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพภายใต้การเรียน การสอนที่ทันสมัยตามเกณฑ์มาตรฐานและความเป็น เลิศในวิชาชีพระดับสากล 3) ระบบและกลไกการ พัฒนาและบริหารหลักสูตร ควรเน้นผลิตรีฐิติมุ่งการวิจัย เป็นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน สร้างองค์ ความรู้ใหม่ การพัฒนาภูมิปัญญา นำความรู้สู่ชุมชน เชื่อมโยงและนำไปสู่การแข่งขันในระดับสากล โดยใช้

ระบบการมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารหลักสูตร ของคณะ และให้เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในคณะกรรมการ วิชาการและการบริหาร โดยคำนึงถึงมาตรฐาน TQM ความต้องการของบุคลากร ควรปรับปรุงหลักสูตรทั้ง แบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการ และมีการประเมิน หลักสูตรภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี 4) การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนส่ง ผลให้ระบบการประกันมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นควรมีการ สนับสนุน ดังนี้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทำข้อ ตกลงความร่วมมือ MOU กับต่างประเทศ มีการเชื่อมโยง แผนการพัฒนากับบุคลากรกับการจัดการความรู้ (KM) ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย และมุ่งพัฒนาด้านการวิจัย 5) กระบวนการสอนนิสิตควรตระหนักถึงคุณภาพของ นิสิตเป็นสำคัญ โดยกำหนดจุดเน้นของคณะศึกษาศาสตร์และคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ใน ทิศทางที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน 6) ระบบกลไกการพัฒนาผลงานของบัณฑิตปริญญาโท และเอก ในระดับปริญญาโท ควรมีการจัดตั้งเวทีสำหรับ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้กับนักศึกษาและ บุคคลทั่วไป และจัดทำวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI ในระบบออนไลน์เพื่อให้นักศึกษาเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ 7) ระบบและกลไกการพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้าง สรรค์ ควรดำเนินการตามระบบการบริหารงานด้าน การวิจัยควรกำหนดผู้รับผิดชอบหลัก และมีการจัดทำ Flowchart ในการทำงาน โดยผ่านความเห็นชอบจาก คณะกรรมการประจำคณะ บูรณาการกระบวนการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์กับการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ การวิจัยเป็นฐาน เช่น Research-Based Learning, Problem-Based Learning, Discovery-Based learning มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการสอนโดยใช้วิธีการ สอนแบบ Micro Teaching, Diary Record learning Model พัฒนาหลักสูตรการมีส่วนร่วมในการให้บริการ วิชาการและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแบบ ยั่งยืนในรูปแบบต่างๆ ทำข้อตกลงความร่วมมือในการ ทำงานวิจัยระหว่างนักวิจัยในองค์กรกับภายนอกองค์กร

8) พัฒนาระบบและกลไกการจัดการความรู้จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ โดยมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่องค์ความรู้จากงานวิจัยและงานสร้างสรรค์สู่สาธารณชน มีการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีการรับรองการใช้ประโยชน์จริงจากหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เพื่อจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร 9) พัฒนาระบบและกลไกการบริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นการบูรณาการความรู้สู่ชุมชนสร้างเครือข่ายและเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน โดยมีการกระจายการให้บริการวิชาการสู่สังคม และส่งเสริมบริการวิชาการที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ควรมีการจัดประชุมสัมมนาและสำรวจความต้องการของชุมชน 10) จัดระบบและกลไกการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนี้ ควรมีการส่งเสริมให้อาจารย์และนิสิตทุกระดับมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย มีการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอนจากการบูรณาการในรายวิชา การทำวิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการจัดทำแผนดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยที่ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและกิจการของนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี จัดทำโครงการเพื่อทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม สรุปผลการประเมินและรายงานผลให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องรับทราบ 11) การพัฒนาสถาบันสู่สถาบันเรียนรู้ควรพัฒนา ดังนี้ มีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากความรู้ ทักษะของผู้มีประสบการณ์ เผยแพร่ไปสู่บุคลากรกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้การจัดการกิจกรรมจัดการความรู้และค้นพบแนวปฏิบัติที่ดีในการควบคุมการทำสารนิพนธ์ (IS) ที่เป็นระบบ ในการจัดกิจกรรมจัดการความรู้มีการสรุปผลการดำเนินการเพื่อเผยแพร่สู่

บุคลากรกลุ่มเป้าหมาย มีการนำความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยนำแนวทางการควบคุมวิทยานิพนธ์/การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมควบคุมวิทยานิพนธ์ 12) ระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพควรมีการพัฒนา ดังนี้ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบฐานข้อมูล และจัดทำแผนระบบสารสนเทศที่เป็นระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมงานทุกด้าน ได้แก่ ระบบงบประมาณ ระบบพัสดุ ระบบการเงิน ระบบบัญชีโดยเกณฑ์พึงรับ-พึงจ่ายลักษณะ 3 มิติ ระบบบัญชีต้นทุน ระบบข้อมูลบุคลากร ระบบฐานข้อมูลวิจัยซึ่งมีการเชื่อมโยง (Link) ข้อมูลสารสนเทศเข้าไปในระบบ TQARI ของมหาวิทยาลัย มีระบบสารสนเทศที่ให้ข้อมูลสนับสนุนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในในครบทั้ง 9 องค์ประกอบ และมีการส่งข้อมูลหลักสูตรข้อมูลนักศึกษาไปยัง สกอ. และคุรุสภา เพื่อประกอบการขอใบรับรองวิชาชีพครู รวมทั้งมีการประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของระบบสารสนเทศ และนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสมกับภาระงาน

ขั้นการตรวจสอบและขั้นปรับปรุงมีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้ การตรวจสอบประเมินผลกระบวนการตรวจสอบควรมาจากภาควิชาและคณะพิจารณาความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และประเมินโครงการตามตัวชี้วัด (KPI) รวมทั้งผู้บริหารควรมีการติดตามผลการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมายและนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมจุดแข็งจุดอ่อน จากนั้นนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน มีการนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องและจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการเขียนรายงานประเมินตนเองสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรนำไปวางแผนในระยะต่อไป ประเด็นสนับสนุนอื่นๆเพื่อพัฒนามีดังต่อไปนี้ ระบบกลไกการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้กล่าวมานั้นควรเป็นทิศทางเดียวกัน

ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการทำงานเป็นทีม มีการเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนักให้บุคลากรโดยการจัดการความรู้ (KM) ส่งเสริมบทบาทผู้นำของสถาบันและผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพและมีวิสัยทัศน์ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและดำเนินการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพิ่มสมรรถนะการปฏิบัติงานแก่บุคลากรก็เป็นอีกแนวทางสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเทียบเคียงสมรรถนะด้านผลการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กับคณะศึกษาศาสตร์ ที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

จากผลการเทียบเคียงสมรรถนะจากผลการประกันคุณภาพนามาวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) โดยใช้คะแนนประเมินตามเกณฑ์ สกอ. และ สมศ. ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่ามีประเด็นควรอภิปรายเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ที่คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร มีคะแนนผลการประเมินต่ำกว่าองค์กรเทียบเคียงตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไปอยู่ 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ตัวบ่งชี้อาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการมีค่าความต่างร้อยละ 75.45 อาจเป็นเพราะอาจารย์ส่วนใหญ่มีภาระงานสอนที่หนัก และมีภาระงานอื่นๆ มากทำให้เหลือเวลาทำผลงานน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงหลักเกณฑ์ในการขอตำแหน่งทางวิชาการ หรืออาจขาดการกระตุ้น แรงจูงใจในการขอตำแหน่งทางวิชาการ 2) ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตรมีค่าความต่างร้อยละ 60.00 ซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับการเทียบเคียงข้อมูลเชิงคุณภาพแล้วพบว่าทุกหลักสูตรในระดับ

บัณฑิตศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของทั้งสองมหาวิทยาลัยเป็นหลักสูตรที่เน้นการทำวิจัย แต่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีหลักสูตรที่เน้นการทำวิจัย คิดเป็นร้อยละ 64.70 ของจำนวนหลักสูตรทั้งหมด ส่วนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร คิดเป็นร้อยละ 57.69 ของจำนวนหลักสูตรทั้งหมด นั่นคือมีการเปิดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ค่อนข้างน้อย ซึ่งอาจเกิดจากความพร้อมในด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงตามหลักสูตรหรือยังขาดการวางแผนเกี่ยวกับงบประมาณสนับสนุนหลักสูตร 3) ตัวบ่งชี้ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอนมีค่าความต่างร้อยละ 40.00 การที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีคะแนนความต่างค่อนข้างมากในด้านระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอนนี้ อาจเกิดจากวิธีการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่มีผู้สอนหลายคน เนื่องจากเมื่อพิจารณาการเทียบเคียงข้อมูลเชิงคุณภาพแล้วพบว่าในการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีผลการประเมินรายวิชาส่วนใหญ่ไม่ต่ำกว่า 3.51 ยกเว้นในบางรายวิชาที่มีผู้สอนหลายคน มีผู้สอนบางคนที่ผลการประเมินต่ำกว่า 3.51 และ 4) ตัวบ่งชี้ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่มีค่าความต่างร้อยละ 56.20 อาจเกิดจากความยืดหยุ่นในการกำหนดข้อบังคับการตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่เงื่อนไขในการจบการศึกษาอนุญาตให้ตีพิมพ์ในระดับชาติหรือนานาชาติก็ได้ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานในระดับชาติซึ่งสะดวกและรวดเร็วกว่า แต่มีคะแนนการประเมินน้อยกว่าผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในระดับนานาชาติ นอกจากนี้เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วอาจขาดแรงจูงใจในการเผยแพร่งานก็เป็นได้

อย่างไรก็ดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร มหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศิลปากร มี
คะแนนรายตัวบ่งชี้ซึ่งเป็นคะแนนการประเมินตาม
เกณฑ์ สกอ. และ สมศ. เท่ากันเป็นส่วนใหญ่ และมี
หลายตัวชี้วัดที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร มีคะแนนรายตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์ สมศ. สูงกว่า
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อาจเป็นเพราะ
ในช่วงที่ผ่านมา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร มีการพัฒนาระดับระบบการบริหารงาน
ประกันคุณภาพให้สูงขึ้นทัดเทียมสถาบันคู่เปรียบเทียบ
จึงทำให้มีผลการประเมินที่เทียบเท่าหรือดีกว่าสถาบัน
คู่เปรียบเทียบ

2. วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
ในการดำเนินการประกันคุณภาพนั้นประกอบไปด้วย
กระบวนการมีส่วนร่วม การเตรียมความพร้อมและ
สร้างความตระหนักของบุคลากร การจัดการความรู้
ภาวะผู้นำเข้มแข็ง และการเข้าสู่ความเป็นสากล
ประกอบเข้ากับการวางแผนที่ดี กำหนดความรับผิดชอบ
แนวทางการดำเนินงาน และระยะเวลาที่ชัดเจน แล้ว
ร่วมกันดำเนินการตามแผนอย่างรัดกุมเป็นระบบ มีการ
ตรวจสอบที่น่าเชื่อถือ และปรับปรุงการปฏิบัติงาน
ตลอดจนมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การที่บุคลากร
ทุกระดับมีส่วนร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพ
การศึกษา มีความตระหนักถึงความสำคัญในกระบวนการ
ประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้การดำเนินงาน
เกี่ยวกับการประกันคุณภาพสามารถดำเนินไปได้อย่าง
เป็นระบบ มีการติดต่อประสานงานด้วยความเข้าใจและ
มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเอกธิป สุขวารี (2553)
ที่ศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนหนึ่งที่เกื้อหนุนที่ส่งเสริมให้
สถาบันอุดมศึกษา มีการประกันคุณภาพการศึกษาดีเลิศ
ได้แก่ มีการสื่อสารกันภายในสถาบันและมีกลไกเชื่อมโยง
การปฏิบัติงานตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับภาควิชา/
สาขาวิชา ระดับคณะวิชาถึงระดับสถาบัน และกิตติยา
สีอ่อน (2547) ที่ศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการ
ประกันคุณภาพ ได้แก่ คุณลักษณะของบุคลากรด้าน

ความตระหนักถึงความสำคัญและการมีทัศนคติที่ดีต่อ
การประกันคุณภาพภายใน การทำงานเป็นทีม การฝึก
อบรมพัฒนาบุคลากร การกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบใน
การดำเนินงานการประกันคุณภาพ นอกจากนี้ยังรวมไป
ถึงปัจจัยเกี่ยวกับความพร้อมด้านทรัพยากรด้าน
บุคลากร ด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และระบบ
เทคโนโลยีสารสนเทศ โครงสร้างองค์การ วัฒนธรรม
คุณภาพ และภาวะผู้นำของผู้บริหารด้วย

วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในกระบวนการประกัน
คุณภาพที่พบว่ามีการนำการจัดการความรู้มาใช้โดย
เชื่อมโยงกับบทบาทของผู้นำก็นำไปสู่กระบวนการ
ประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปริญญ
ชัยกองเกียรติ และคณะ (2552) ที่ให้ความเห็นว่า
การจัดการความรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการประกัน
คุณภาพได้โดย 1) การพัฒนาการสื่อสารภายใน
มหาวิทยาลัย/สถาบันและใช้การจัดการความรู้จะก่อให้เกิด
ประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพได้โดยประโยชน์
จาก Tacit Knowledge ภายใต้กลไกของ KM โดย KM
เป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้มหาวิทยาลัย/สถาบัน ก้าวหน้า
ยิ่งขึ้นจากการค้นหาและใช้ทรัพยากรความรู้และ
ประสบการณ์ที่มีอยู่ในผู้บริหาร/คณาจารย์และบุคลากร
แต่ละคน ซึ่งนับว่าเป็นความได้เปรียบของมหาวิทยาลัย/
สถาบันที่เป็นแหล่งความรู้อยู่แล้ว การเริ่มพัฒนา
ความรู้ความเข้าใจเรื่อง KM ให้แก่มหาวิทยาลัย/สถาบัน
จะทำให้แต่ละแห่งมีการสื่อสารภายในมากขึ้น และ
สามารถใช้ Tacit Knowledge เป็นประโยชน์ต่อองค์กร
โดยลดขีดขั้นของกำแพงระหว่างบุคคล/คณะวิชา/
สถาบันให้น้อยลง 2) เน้นความสำคัญของปรัชญา วิสัย
ทัศน์ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนางาน และ
3) เน้นถึงความสำคัญของผู้บริหารมหาวิทยาลัย/
สถาบันในการประกันคุณภาพผู้บริหารสูงสุดของมหา
วิทยาลัย/สถาบันมีบทบาทในการริเริ่มและสนับสนุนให้
เกิด KM ในสถาบัน

นอกจากนั้นแล้วภาวะผู้นำเข้มแข็งและการ
เข้าสู่ความเป็นสากลก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการ

ประกันคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ การบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร นั่นคือผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกลทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรม เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารนับเป็นต้นแบบที่สำคัญในองค์กรและมีอิทธิพลต่อผู้ปฏิบัติงานอย่างยิ่ง หากผู้บริหารช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในคณะศึกษาศาสตร์มีความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ร่วมกันทำงานเป็นทีม มีการกำกับติดตาม ปรับปรุงพัฒนาอย่างใกล้ชิด เป็นระบบและต่อเนื่องก็จะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้

3. แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ยึดแนวทางหลักคือการพัฒนาตามกระบวนการ PDCA ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดกระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) คือ ด้านการวางแผน (plan) มีการนำผลการประเมินปีก่อนหน้านี้มาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน สถานศึกษาและนักศึกษาช่วยกันกำหนดเป้าหมาย ตลอดจนการดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนให้ไปถึงเป้าหมายที่วางไว้ ด้านการดำเนินงานและเก็บข้อมูล (do) มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ด้านการประเมินคุณภาพ (check) มีการดำเนินการประเมินคุณภาพในระดับภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า และสถาบัน โดยสถานศึกษาต้องดำเนินการตรวจการปฏิบัติกับแผนงาน และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และหาสารสนเทศเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข และการเสนอแนวทางปรับปรุง (act) มีการนำผลที่ได้จากการตรวจสอบร่วมกับสารสนเทศที่ได้รับนำไปปรับปรุงแก้ไข โดยการเสริมจุดเด่น และปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสร้างระบบการบริหารงานประกันคุณภาพที่ดีนั้นควรเริ่มตั้งแต่กระบวนการมีส่วนร่วม การเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนักให้กับบุคลากร โดยการจัดทำโครงการจัดการความรู้ (KM) และการสร้างแนวปฏิบัติที่ดี พัฒนาระบบงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบประเมินผลผู้ได้รับมอบหมายงาน/คณะได้ปฏิบัติตามแผนงาน และสารสนเทศที่ได้นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข หรือส่งเสริมจุดแข็งจุดอ่อน และมีการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาในการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาและรองรับการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

2. จากการเทียบเคียงสมรรถนะการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ยังมีจุดอ่อนที่ควรพัฒนาเกี่ยวกับร้อยละของอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ระบบและกลไกการพัฒนาและบริหารหลักสูตร ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอน ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์ หรือเผยแพร่ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีอาจารย์ประจำที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการมากขึ้นโดยอาจมีการกระจายงานหรือหน้าที่รับผิดชอบอย่างเท่าเทียม สร้างระบบการทำงานแบบเป็นทีม และมีการสร้างแรงจูงใจเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. การนำแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ตามระบบ PDCA ควรคำนึงกระบวนการบริหารและการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นทิศทางเดียวกัน ภายใต้การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการทำงานเป็นทีม มีการเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนักให้บุคลากรโดยการจัดการความรู้ (KM) ส่งเสริมบทบาทภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง และดำเนินการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

งานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเพิ่ม
สมรรถนะการปฏิบัติงานแก่บุคลากรก็เป็นอีกแนวทาง
สำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาการบริหารงาน
ประกันคุณภาพของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยประเด็นวิจัยเดียวกันนี้โดยใช้
การวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยแบบผสมผสานมา
ศึกษาต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้
เพื่อช่วยสนับสนุน ส่งเสริม และให้สารสนเทศเพิ่มเติม
เกี่ยวกับน้ำหนักหรือลำดับความสำคัญของปัจจัย
สนับสนุนในการพัฒนาระบบบริหารงานประกัน
คุณภาพที่พบในครั้งนี้ว่าปัจจัยสนับสนุนเหล่านั้นปัจจัย
ใดมีความสำคัญมากที่สุด ควรเร่งพัฒนาเป็นลำดับแรก

บรรณานุกรม

- กิตติยา สีอ่อน. (2547). “โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผล
การประกันคุณภาพภายในสำหรับกลุ่ม
สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ.” วิทยานิพนธ์ครุ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการ
วิจัย คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2545)
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- _____. (2545). แนวทางการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการ
ประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์
ดี จำกัด.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา,สำนักงาน. (2551).
คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

ชนิตา รัชพลเมือง. (2532). การศึกษาเพื่อพัฒนา
ประเทศ. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ร่วมกับสำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง. (2553). “รูปแบบความ
สัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัย
ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ด้านการประกัน
คุณภาพการศึกษาภายในของเครือข่าย
ความร่วมมือทางวิชาการ และประกัน
คุณภาพ การศึกษาของมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคล.” วิทยานิพนธ์ครุ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา อุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทียนฉาย กิระนันท์. (2519). เศรษฐศาสตร์: ทรัพยากร
มนุษย์และกำลังคน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนา

ภิญโญ สารว. (2524). การลงทุนเพื่อการศึกษา.
กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

รสนิษฐ์ อรอมรัตน์. (2545). “การประเมินผลหลักสูตร
วิชาสื่อสารการกีฬา (The evaluation
of sportscommunication curriculum).”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เอกธิป สุขวารี. (2553). “ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อการ
ดำเนินการที่เป็นเลิศสำหรับ สถาบันอุดม
ศึกษาไทย.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Beaumont, N. (2005). Best Practice in Australian
manufacturing sites. Technovation (25):
1291–1297.

- Bhutta Khurram, S. and Huq, F. (1999), "Benchmarking best practices, an integrated Approach". Benchmarking: An International Journal, Vol. 6 No. 3, pp. 254-68.
- Cyer, P. (1993). **Preparing for Quality Assessment and Audit: Establishing and Quality Assurance System in Higher Education.** CVCP Publication.
- Parmenter, David. (1996). **Key Performance Indicators: Developing Implementing and Using Winning KPIs.** New York: Wiley Publishers.
- Sallis, Edward. (2002). **Total quality management in education.** (3rded). Great Britain: Biddles Ltd, Guildford and King's Lynn.
- Saylor, James H. (1996). **TQM simplified: a practical guide.** (2nded). United States: McGraw-Hill.